

Predizborna pitanja za političke stranke

Parlamentarni izbori 2016.

1. Područje reproduktivnih prava

a. Smatrate li da je područje medicinski potpomognute oplodnje u Hrvatskoj optimalno zakonski uređeno, te, jesu li, prema Vašem mišljenju, izdvajanja za ovaj zdravstveni problem dostatna? Molimo obrazložite odgovor.

- rekli bismo da je ono optimalno zakonski uređeno, ali ne i ljudski. Svakako je po ovome pitanju nužan društveni konsenzus, kao i revizija svih dosadašnjih znanja s područja medicinski potpomognute oplodnje u svijetu. To znanje mora konačno postati i primjenjivo u većem postotku nego li je to bilo do sada.

b. Planirate li potaknuti izmjene Zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji? Ukoliko želite, molimo navedite glavne smjernice planiranih izmjena.

- teško je biti jednostavan u ovome odgovoru. Načelno, ne. Ali treba osigurati što bolju primjenu već postojećega zakona.

c. Hrvatska investira u svoje primalje, i preko 100 primalja je već završilo dodiplomski studij, ali nažalost, na svojim radnim mjestima, visokoobrazovane primalje i dalje rade posao primaljskih asistentica, tj. isti posao koji su radile i prije završenog studija. Planirate li promijeniti status diplomiranih primalja unutar zdravstvenog sustava te im omogućiti samostalan rad unutar i izvan rodilišta?

- velik dio odgovornosti ovdje snose ravnatelji ustanova u kojima su visokoobrazovane primalje zaposlene. Problem je tu i odjela i kolega s kojima rade. Svakako je nužno podići svijest o njihovoj kompetenciji. Što se tiče rada izvan rodilišta, podupiremo tu ideju, ako sama visokoobrazovana primalja donese zaključak na terenu kako postoje dostatni uvjeti za porod na drugoj lokaciji (kuća...)

d. Iako broj poroda opada, Hrvatska je vrlo daleko od postizanja standardnog broja primalja u odnosu na broj poroda godišnje (1 na 30 je standard, a u nekim rodilištima je taj broj 1 na 250 i više). Kako poboljšati sigurnost skrbi u hrvatskim rodilištima po pitanju tog nedostatka kadra kako bi se Hrvatska približila navedenom standardu?

- edukacijom i širom društvenom zainteresiranošću, s time što treba istaknuti kako rezultati tih kampanja neće biti vidljivi u kratkom vremenskom roku.

e. U lipnju 2015. CEDAW odbor pri UN-u dao je niz preporuka Republici Hrvatskoj za ostvarenje reproduktivnih prava žena. U kojem roku planirate implementaciju tih preporuka u praksi?

- tu je riječ o procesu. Neke će stvari ići brže, a neke sporije. Postavljanje rokova o ovim pitanjima je štetno. Cilj je rješavanje problema, ali dugoročno i kvalitetno. Možemo mi ovdje davati predizborna obećanja, ali ovo su prevažna pitanja da bismo bili površni demagozi.

2. Zaštita i podrška dojenju

a. Dojenje je vrlo važno javnozdravstveno pitanje koje direktno utječe na zdravlje djece i obitelji. Nažalost, dojenje nije prioritet zdravstvenog sustava u Hrvatskoj i stope dojenja su niske. Majkama često nedostaje kvalitetna potpora u dojenju nakon otpusta iz rodilišta (gdje često također nije dostupna), a u Hrvatskoj postoji tek nekoliko laktacijskih ambulanta. Planirate li uspostaviti mrežu laktacijskih ambulanta i podrške za majke i djecu nakon otpusta iz rodilišta? Kako?

- ovu ideju apsolutno podržavamo! Teško je dati konkretan odgovor u njezinoj realizaciji, jer kada je majkama takva pomoć najpotrebnija, one su često teže pokretne. Trebalo bi pronaći rješenje u „mobilnim laktacijskim ambulantama“, koje su dostupne na poziv majke ili obitelji.

b. Iako je Međunarodni pravilnik o marketingu nadomjestaka za majčino mlijeko donekle implementiran u hrvatske zakone i pravilnike, postoje ozbiljni problemi poput toga da nadležne institucije (Ministarstvo zdravlja) ne nadziru i ne sankcioniraju kršenja. Planirate li stvoriti mehanizme nadzora i sankcioniranja kršenja Pravilnika?

- apsolutno! Kršenjem Pravilnika narušava se najosjetljivija skupina društva, a to nije prihvatljivo.

c. Tvrtke koje proizvode nadomjestke za majčino mlijeko reklamiraju se zdravstvenim stručnjacima (pedijatrima, medicinskim sestrama i primaljama) na zdravstvenim skupovima, što krši Pravilnik i direktno utječe na preporuke za (ne) dojenje koji isti zdravstveni djelatnici onda daju roditeljima. Planirate li onemogućiti tvrtkama koje se bave proizvodnjom i distribucijom adaptiranog mlijeka za dojenčad da sponzoriraju skupove zdravstvenih djelatnika?

- dovoljno je šokantno što se to već događa. Bilo bi najbolje kada se ne bi pribjeglo formalnoj zabrani, već ignoriranju od strane zdravstvenih stručnjaka. Marketinški lobiji pokušavati će uvijek pronaći svoj put do korisnika, ali treba stvoriti društvenu odbojnost spram toga. S time da se ne osuđuje majke koje uistinu ne mogu dojiti.

3. Vrtići i škole

a. Dostupnost kvalitetnih vrtića (blizinom i primjerenom cijenom) je preduvjet za zaposlenost roditelja, dobrobit obitelji i ekonomski rast te je važan preduvjet za ravnomjerni razvoj i budući uspjeh djece. Nažalost, vrtić nije jednako dostupan svojoj djeci u Hrvatskoj, a djeca u vrtićima ne borave pod jednakim uvjetima i okolnostima. Hoćete li osigurati izjednačavanje standarda boravka i prehrane u predškolskim i školskim ustanovama u cijeloj Hrvatskoj uz pomoć mjera na nacionalnoj razini i kojih.

- osnovni je problem tu što su lokalne zajednice osnivačji predškolskih ustanova. Iz toga proizlazi da se često ne poštuju i pravila, a često i zakoni. Po ovome pitanju odgovorno tvrdimo da ćemo se i te kako zalagati za izjednačavanje standarda boravka i prehrane u predškolskim i školskim ustanovama u cijeloj Hrvatskoj.

b. Diljem Hrvatske, djeca pohađaju školu u smjenama, što stvara veliki pritisak na obitelji i otežava usklađivanje obiteljskih i poslovnih obaveza. Planirati li graditi nove škole odnosno obnavljati postojeće prostore za odvijanje školskih programa, tako da većina djece može pohađati nastavu u jednako kvalitetnim uvjetima, u jednoj smjeni?

- to bi bio tzv. društveni ideal i mi ćemo svakako težiti ka tome da se on realizira. Suvremeno društvo zahtjeva takav pristup odgoju i obrazovanju.

c. Učenici nižih razreda osnovne škole provedu dio dana bez adekvatnog nadzora ukoliko se u njihovim školama ne organizira kvalitetan produženi boravak koji je cijenom prihvatljiv za budžet njihovih roditelja. Pravobraniteljica za djecu Mila Jelavić je 2011. izjavila da bi djeci do IV. razreda osnovne škole trebalo osigurati produženi boravak da bi im se osiguralo odrastanje u sigurnoj okolini. Koje aktivnosti planirate poduzeti da biste omogućili dostupnost produženog boravka do IV. razreda osnovne škole za većinu djece u Hrvatskoj?

- to je također djelokrug lokalnih zajednica. Mislim da bi se ta stavka morala moći zasebno financirati i iz državnog proračuna ili putem poreznih olakšica raznih donatora (primjerice Agrokor konzorcij...)

d. Sve je više građanskih inicijativa i udruga koje zahtijevaju demokratizaciju školskog sustava u Hrvatskoj. Od zahtjeva za otvaranjem prema drugačijim modelima škola (slobodna škola, demokratska škola) do omogućavanja školovanja kod kuće. Što planirate napraviti po ovom pitanju (otvaranja obrazovnog/školskog sustava liberalnijim modelima) tijekom svog mandata i na koji način (hoćete li se voditi primjerom neke od susjednih država, ako da, koje)?

- djeca nisu pokusni kunići. U ovoj fazi demokratizacije našega društva gdje se ne percipiraju obveze, već se samo poziva na određena prava, ovo je loš model. Stvaranje tzv. „odgojnih gurua“ bez potrebne kompetencije a u svrhu stvaranja profita bilo bi jako loše. Dakle, naš odgovor je: ne.

4. Obrazovanje

a. Školski udžbenici nažalost i dalje predstavljaju velik izdatak za kućne budžete obitelji sa djecom. Obzirom na to da neke jedinice lokalne samouprave sufinanciraju ili u potpunosti financiraju školske knjige dok druge jedinice to ne rade, djeca i obitelji u Hrvatskoj su u neravnopravnom položaju obzirom na njihovo mjesto stanovanja. Planirate li uvesti nacionalne subvencije ili smjernice da bi sve obitelji u Hrvatskoj imale jednake uvjete - sufinancirane školske knjige, ili pak planirate uvesti nove prakse po pitanju korištenja udžbenika u školama (npr školske setove udžbenika, nasljeđivanje)?

- govorili smo već javno o tome. Sva djeca i njihovi roditelji po tom pitanju trebaju biti jednakih prava. Imali smo već i modele nasljeđivanja, škole su opremljene i barkod čitačima...

b. Školski prijevoz za srednjoškolce financiraju lokalne samouprave, no nažalost u nejednakoj mjeri, što predstavlja još jedan udar na kućne budžete obitelji u Hrvatskoj, često obitelji koje su već u neravnopravnom položaju zbog toga što stanuju u ruralnim ili dislociranim područjima. Planirate li donijeti nacionalne smjernice kako bi svim učenicima srednjih škola prijevoz do škole bio dostupan po jednakim uvjetima?

- nacionalne smjernice koje daju upute lokalnim samoupravama. Veliki utjecaj je lokalnih političara na ta pitanja. Učiniti se može uistinu puno, ali je nužno da lokalna zajednica ukaže na problem i napravi pritisak na svoje predstavnike na terenu. Oni zato i jesu tamo: da predstavljaju glas naroda, pa neka to konačno i počnu činiti.

c. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije predviđa mnoge izmjene u obrazovnom sustavu Republike Hrvatske, od kojih cjelovita kurikularna reforma ima ključnu ulogu. U sklopu trenutnog prijedloga reforme predviđeno je i uvođenje međupredmetnih tema, od kojih se neke izravno dotiču tema i pitanja vezanih uz zdravlje, obiteljski život i ljudska prava. Kako komentirate prijedlog međupredmetne teme "Zdravlje" u trenutnom prijedlogu reforme? Kakvi su vaši planovi na području odgoja o spolnom i reproduktivnom zdravlju, te kako bi ocijenili i komentirali trenutnu situaciju u školama, te način na koji su te teme predložene u reformi obrazovanja? Kako komentirate trenutni prijedlog međupredmetne teme "Građanski odgoj" u obrazovnoj reformi?

- protiv smo ovakve CKR. Nedorečena je, loša i paušalna i predstavlja samo jednu i političku i društvenu opciju. Socijalno je potpuno kompromitirana i zato ne može djelovati odgojno-obrazovno na svu djecu u Hrvatskoj. Građanski odgoj da, pod jasnije definiranim smjernicama nego li su to sada i to međupredmetno. Zdravstveni odgoj je već implementiran u nastavne cjeline različitih predmeta, ne vidimo potrebu za posebnim predmetom. Dodatno se opterećuju i djeca i nastavnici dok je ishod učenja potpuno nejasan.

5. Sigurnost djece u prometu

a. U Hrvatskoj se i dalje premalen broj djece redovito prevozi automobilom u odgovarajućoj autosjedalici; prema podacima iz 2015. samo se 40% djece vozi u autosjedalici primjerenoj njihovom uzrastu. Planirate li uvesti politike koje bi utjecale na povećanje tog broja (npr. ukidanje ili smanjenje PDV na autosjedalice, nalog da se roditelji koji ne prevoze djecu u autosjedalicama sankcioniraju prema Zakonu o sigurnosti prometa)?

- smanjenje PDV-a na autosjedalice je dobar početak. Ne vidimo smisao sankcioniranja majke koja drži dijete u naručju i doji vozeći se u autu. Većina ljudi koji jesu roditelji znaju kako izgledaju duža putovanja s djecom. Vjerujemo da bi bilo lakše da smo isprogramirani roboti, ali ipak nismo. Sjedjenje dojenčeta ocu u krilu dok vozi je potpuno neodgovorno i za to postoje određene mjere.

Prava roditelja na tržištu rada

a. Zadnje izmjene i dopune Zakona o radu iz 2014. smanjile su prava roditelja kroz razne nesigurne oblike rada i ozakonile su neke oblike diskriminacije. Prijenos ugovora o radu (outsourcing), agencijski rad, neregulirana fleksibilizacija rada unose nesigurnost na tržište rada što osobito pogađa žene u reproduktivnoj dobi (one koje planiraju majčinstvo, trudnice i majke male djece). Ti oblici rada pogoduju raznim oblicima diskriminacije, a jedan od najčešćih i najtežih oblika diskriminacije žena na tržištu rada je zapošljavanje na određeno vrijeme. Ovu vrstu rada poslodavci su zadnjih godina usvojili kao pravilo zbog čega velika većina njih, koja uključuje privatni ali i javni sektor, novozaposlenim ženama nude ugovor na određeno vrijeme koji se, u slučaju trudnoće ili čestih bolovanja radi djeteta, ne produljuje.

i. Također, Zakon o radu više ne štiti majke djece mlađe od tri godine od noćnog rada.

ii. Koje konkretne mjere planirate poduzeti kako biste unaprijedili položaj trudnica i majki male djece na tržištu rada i zaštili ih od nesigurnosti na tržištu rada i diskriminacije?

- sve navedeno je naprosto nehumano. HSP AS zalaže se za tradicijske obiteljske vrijednosti. U njima je majka centar obiteljskoga života. Kao takva predstavlja najvažniji subjekt zajednice. Mi smo pokrenuli konkretne mjere za prava majki. One kreću od toga da rodiljne i roditeljske trebaju iznositi 100% plaće majki. Ovo je naravno samo početak. Apsolutno treba mijenjati zakone kako bismo izašli u susret zaposlenim majkama da mogu dostojanstveno podizati svoju djecu.

b. Iznos naknade za rodiljni dopust (do djetetovog 6. mjeseca života) je trenutno delimitiran i iznosi 100% osnovice za naknadu plaće utvrđene prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju. No, novčana naknada za roditeljski dopust (180 dana od djetetovog navršenog 6. mjeseca života) ne može, za puno radno vrijeme, iznositi više od 80% proračunske osnovice mjesečno (2.660,80 kuna). Taj limit dovodi obitelji sa malim djetetom u nepovoljan ekonomski položaj u tom razdoblju te destimulira očeve na korištenje roditeljskog dopusta. Planirate li povećati iznos naknade za roditeljski dopust, u kojim iznosima i iz kojih izvora?

- naveli smo odgovor.

c. Nezaposleni očevi trenutno nemaju pravo na plaćeni roditeljski dopust kao što to imaju nezaposlene majke. Planirate li to pravo izjednačiti?

- u koliko se očevi uistinu odlučuju za roditeljski dopust trebali bi imati ista prava kao i nezaposlene majke.

d. Kod obračuna mirovine, roditelji na rodiljnom i/ili roditeljskom dopustu, najčešće majke, su zakinute zbog rodiljnog / roditeljskog dopusta, s obzirom da im se to vrijeme uračunava u staž, ali s iznosom nula kuna, čime im se umanjuje osnovica za obračun mirovine. Planirate li uvesti politike koje bi omogućile da se vrijeme provedeno na rodiljnom, odnosno roditeljskom dopustu pravednije odrazi na obračun mirovine?

- apsolutno! To svakako treba korigirati.

7. Djeca i roditelji u zdravstvu

a. Sva djeca u Hrvatskoj imaju pravo na jednaku razinu i kvalitetu skrbi u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i kod bolničkog liječenja. Nažalost, to nije u praksi zaživjelo. Koje korake planirate poduzeti da izjednačite dostupnost dovoljnog broja pedijatrijskih timova u primarnoj zdravstvenoj zaštiti obzirom na broj djece za svu djecu u Hrvatskoj, i po kojoj dinamici?

- mislimo da bi tu hvale vrijedne bile „mobilne ambulante“ i „liječnici na poziv“ po francuskom socijalnom sustavu.

b. Kad je u pitanju mogućnost boravka uz dijete za vrijeme bolničkog liječenja, podzakonski akti diskriminiraju hospitaliziranu djecu i njihove roditelje po različitim osnovama: po djetetovoj dobi, po vrsti bolesti, po načinu hranjenja, po stupnju invalidnosti, na način da se roditeljima onemogućava bolovanje i/ili ne omogućava boravak uz hospitalizirano dijete.

i. Da bi boravili uz hospitalizirano dijete, roditelji moraju plaćati dnevnu naknadu do 700 kn (ovisno o bolnici i odjelu, s tim da se u nekim bolnicama naknada ne naplaćuje)). Umjesto da uvjeti budu isti za sve bolnice i svu djecu, odluke se prepuštaju pojedinačnim bolnicama i odjelima i zato ne postoji fiksna cijena.

Roditelji bolesnog djeteta su često u nepovoljnom financijskom položaju i svaki dodatni udar na njihov kućni budžet ih gura bliže siromaštvu. Koje korake planirate poduzeti da zaštitite obitelji sa bolesnom djecom, posebice kad je djetetu potrebno bolničko liječenje?

- ovo treba mijenjati pod hitno. Do tada je moguće iskoristiti „pravo“ na građanski neposluh. Ne znam koji liječnik će odbiti liječničku skrb djetetu ako roditelj inzistira ostanak uz dijete, možda ne u apartmanu, već na stlici pored djetetova bolesničkog kreveta...

ii. Roditelji čija se djeca liječe u drugom gradu nemaju mogućnost boravka uz dijete ili uz bolnicu u blizini djeteta zbog toga što u Hrvatskoj ne postoji niti jedna Kuća za roditelje, za razliku od EU, gdje je to uobičajena praksa. Planirate li i u kojem roku osnovati mrežu kuća za roditelje ili osigurati smještaj za roditelje bolesne djece koje se liječe izvan mjesta boravka?

- uz specijalističke bolnice bilo bi poželjno izgraditi i hostele za roditelje

8. Djeca i elektronički mediji

a. Djeca su trenutno meta reklama za potrošačke artikle i često nezdrave prehrambene proizvode. Nekoliko zemalja EU zabranjuje reklame namijenjene djeci, odnosno reklamiranje u vrijeme emitiranja dječjih emisija na televizijskim programima. Planirate li regulirati odnosno zabraniti reklamiranje usmjereno izravno na djecu?

- to bi bilo poželjno.

b. Zaštita djece od potencijalno štetnih sadržaja u medijima jedan je od segmenata medijskih prava djece, utemeljenih na Konvenciji o pravima djeteta, kao i na nizu propisa te na Nacionalnom programu aktivnosti za prava i interese djece od 2006. do 2012. godine. Unatoč poboljšanjima, još uvijek nije ostvarena učinkovita zaštita djece od potencijalno štetnih sadržaja (npr. pornografski oglasi, vulgarnosti, prizori pretjeranog nasilja), koji su lako dostupni djeci putem elektroničkih izdanja novina i drugih elektroničkih publikacija, kao i televizije). Koje korake namjeravate poduzeti za zaštitu djece od potencijalno štetnih sadržaja putem elektroničkih publikacija?

- obitelj je ključ zdravog i sretnog odgoja. Unatoč mnogim zabranama i obitelji same moraju postaviti određene granice.

9. Netradicionalne obitelji

a. Sustav posvajanja u Hrvatskoj često se opisuje kao neuređen i nedovoljno kvalitetno organiziran, prema izjavama osoba koje su pokušale posvojiti i iskustvima udruga koje se bave posvajanjem. Parovi dugo čekaju, osobe koje nisu u braku/vezi komentiraju kako je za njih postupak dodatno otežan, dok su istospolni parovi u potpunosti spriječeni u mogućnosti posvajanja. Planirate li promjene u sustavu posvajanja u Hrvatskoj i koje?

- posvajanje bi trebalo parovima olakšati i svakako ga ubrzati kako bi se smanjile traume mnoge djece koje nemaju sreću biti dio nekih obitelji. Naš politički svjetonazor ne uključuje posvojenja djece u istospolnim zajednicama.

b. Zakon o životnom partnerstvu ocijenjen je kao pozitivan korak naprijed u priznavanju prava istospolnih parova i zakonskog reguliranja njihovog obiteljskog života i na europskoj razini, i od strane udruga koje se bave LGBT temama, kao i od samih korisnika/ca zakona. Ali ipak Zakon o životnom partnerstvu ne pruža jednaku razinu prava istospolnim parovima i njihovim obiteljima kao što to čini Obiteljski zakon za heteroseksualne parove. Smatrate li da prava istospolnih parova treba i dalje uređivati posebnim zakonom/ima? Planirate li izmjene Zakona o životnom partnerstvu i ako da, koje? – Ne.